

Eerste druk 2018
Gelimiteerde oplage

34

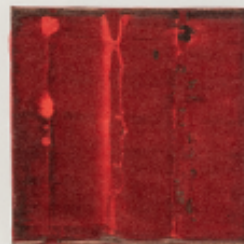
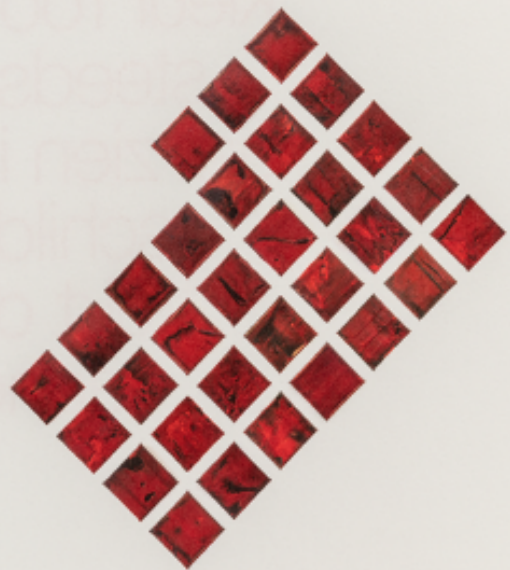
---

100 stuks

Wanneer de
kleur rood zich
steeds meer
laat zien in mijn
schilderijen,
trekt dit mijn
aandacht.

januari

Wanneer de
kleur rood zich
reeds meer
in mijn
acht.

Reflectie op het werk van Klaas Jacob Kort

De serie Leven en Rood is een verzameling van ruim 400 schilderijen. Een serie van deze omvang komt het best tot zijn recht wanneer je elk schilderij tijdens een tentoonstelling met eigen ogen stuk voor stuk kunt bekijken. De omvang van de serie is overweldigend, vooral wanneer je beseft dat ieder individueel werk intens en gedreven geschilderd is. Kan een boek zoals dat nu voor je ligt de ervaring van een tentoonstelling evenaren? Vergelijkbare vragen worden in de kunst wel vaker gesteld: heeft een kunstwerk een beschrijving of uitleg nodig? Of kan het kunstwerk op zichzelf - dus puur als beeld - volledig worden begrepen?

In Leven en Rood hebben taal en beeld veel met elkaar te maken. De korte tekstfragmenten in dit boek maken onlosmakelijk deel uit van de reeks schilderijen. Dit boek kan worden gezien als een reflectie op het werk in de letterlijke zin van het woord: het weerspiegelt het proces, de methode en de uitwerking van een artistiek diep doorzocht project, waar dit boek ook zelf een deel van is.

Drie thema's

Leven en Rood is ontstaan vanuit drie uitgangspunten die nauw met elkaar verweven zijn: de kleur rood, een structuur van werken volgens een vooraf bepaald tijdschema en twee korte teksten.

Voordat hij begon met de serie Leven en Rood heeft Klaas Jacob een aantal bespiegende gedachten over het leven opgeschreven. In deze aantekeningen werd een besluit genomen: dit ga ik schilderen, een jaar lang. In een paar woorden worden de contouren van een plan geschetst:

"Rood roept, met volle aandacht. (...) Het hele komende jaar zal in het teken staan van deze kleur. (...) Verdiepen. Elke dag, iedere week. Tweealf maanden. Vier seizoenen. Een jaar lang.

Wat als eerste opvalt aan de schilderijen in de serie vinden we in dit eerste idee direct terug de kleur rood als thema. Het gebruik van de kleur rood is net als alle andere voorkeuzes een vast voorkomen. Het tweede thema is tijd, dat vorm krijgt door te werken volgens een strak in de tijd geplaatst werkchema. Rood en tijd bepalen het stramen dat de serie Leven en Rood structuur geeft. Het derde thema is verdieping. Verdieping op het leven en de dood. Een jaar lang intensieve, dagelijkse verdieping.

Het thema verdieping is meteen ook het motief van Leven en Rood. Klaas Jacob heeft overlopend een rode, herftachtige fase in zijn leven onder de loep genomen. Hij wilde doorringen tot zijn beleving van tijd, leven en dood.

Ten opzichte van zichzelf, van anderen en de samenleving. In een tijd waarin rationeel denken hoogtij viert en in toenemend tempo technologische successen worden geboekt, heeft Klaas Jacob stil gestaan bij de persoonlijke, geestelijke aspecten van zichzelf. Hij kiest daarbij nadrukkelijk voor een intuïtieve manier van werken. Niet nadenken, maar voelen en ervaren. Ieder schilderij in de serie Leven en Rood is voor hem een oefening in het luisteren en handelen naar de innerlijke bespiegelingen van het nu-moment. Werken met een traag medium zoals verf hoort daarbij. De dagelijkse zelfreflectie is in Leven en Rood letterlijk in verf uitgesmeerd over lente, zomer, herfst en winter.

Beseffen wat leven is

Wat voor vrijwel ieder creatief proces geldt, geldt ook voor de serie Leven en Rood. Eerst is er idee, dat later wordt uitgewerkt in materiaal en vorm. Zijn eerste idee is een vertrekpunt, niet een vaststaand iets. Het idee kan zich tijdens het creatieve proces verder ontwikkelen. Toch is het interessant stil te staan bij de exacte verwoording van de eerste ingeving voor Leven en Rood. In een kort tekstfragment, geschreven voor het schilderen van de serie, beschreef Klaas Jacob aan welk idee hij wilde werken:

Geboren in vlagen van verminderd zicht, langzaam tot besef. Beseffen dat het leven is, beseffen wat het leven is, beseffen dat dit eindig is. Waarna het zicht weer dichterbij wordt, dichterbij de dood.

Deze korte tekst is geschreven tijdens een gelukkig moment. Een moment dat de grenzen van leven en dood overstreeft. Een moment dat zo indrukwekkend was dat Klaas Jacob deze vast heeft willen houden en het daarom, overigens zonder dichterlijke pretenties, in korte zinnen heeft opgeschreven.

De ervaring - of is het een intuïtie? - die in deze tekst wordt beschreven, heeft Klaas Jacob in Leven en Rood dieper uitgewerkt. Woorden schoten hem verder tekort. Toch geven deze woorden duidelijk een richting aan hoe we het werk moeten zien. De zin "Geboren in vlagen van verminderd zicht" geeft het beeld

- een terugblik - van een pas ontken, vrijwel onbewust leven, waarin wat er gezien wordt nog nauwelijks context kent. Dit beeld is voor Klaas Jacob een eigen werkelijkheid. Het is door hem gezien en ervaren. Je zou het een herbeleving van de kindertijd kunnen noemen. Dan, tijdens de verdere levensloop ontwaakt zich het besef, de bewustwording. Als bij een mist die optrekt komt de bewustwording "dat het leven is en wat het leven is". Overigens volgt hieruit ook het besef "dat het leven eindig is".

De eindigheid geeft een heel ander beeld dan de geboorte: niet een verminderd zicht zoals tijdens de eerste levensjaren, maar een dichterbij zicht. Dichter kunnen we hier lezen als "meer omvattend", "compact", "betekenisvoller". In deze dichtheid van indrukken ontstaat een nieuw soort mist, een complexe en soms onbegrijpelijke ondoorgrondelijkheid van kennis- en ervaringswerelden waardoor "het zicht weer dichterbij wordt, dichterbij de dood".

Wanneer we de tekst aan het begin van dit boek lezen zoals hierboven geschetst, zien we een cyclische kijk op het leven. Het einde is het begin, en het begin is het einde. Toch is het einde anders dan het begin. Aan het einde is bewustzijn aanwezig van de weg die is afgelegd. Toen het einde dragen we een rooske beelden en ervaringen met ons mee die aan het begin nog ontbraken, maar die het einde desondanks niet minder ongewis kunnen maken. Ons bewuste leven is, zo bekent, een helder moment gevangen tussen de ongreepbare grenzen van leven en dood.

In Leven en Rood heeft Klaas Jacob het levensmysterie willen naderen door een jaar lang gewaakend rond te dwalen door de seizoenen van het leven. Als de winter het sterven is, als de lente de geboorte is, als de zomer het hoogtepunt van de bloei is, dan is de herfst het seizoen van afbraak en de naderende dood. Klaas Jacob heeft in het "dichte zicht" zo dicht mogelijk bij het leven willen zijn. In dit seizoen, de herfst, heeft Klaas Jacob een jaar lang gewaakend en gezocht naar de betekenis van zijn leven. En, de kleur van de herfst is rood.

De seizoenen hebben een kleur

Met alles wat tot nu toe gezegd is, is het geen wonder dat het rood in de schilderijen van Klaas Jacob gelaagd is, meer gelaagd dan het rode palet van de verf alleen. Zijn rood is samengesteld uit een scala van stemmingen en gevoelens die tijdens het schilderen worden overgebracht op het doek. Om deze "overdracht" succesvol te laten verlopen, schakelt Klaas Jacob tijdens het schilderen zijn denken, zijn ratio, zoveel mogelijk uit. Zo ontstaat ruimte om de onbewuste, de diepere en vaak verborgen indrukken van zijn geestelijk leven aan de oppervlakte te brengen. De opvatting dat kunst als doel heeft het bewuste met het onbewuste te verenigen, heeft raakvlakken met het gedachtegoed en de werkwijze van een hele schare aan denkers en kunstenaars van de afgelopen eeuw. Het oproepen van een oerstoestand tijdens het creatieve proces - de participatie mystique - is een krachtig instrument in de scheppende kunsten. Het is een bewustzijnsstoestand die pas dan ontstaat wanneer een kunstenaar zich terugtrekt uit het alledaagse, wanneer

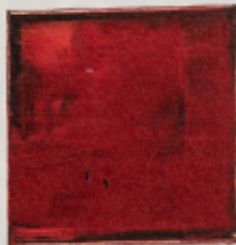
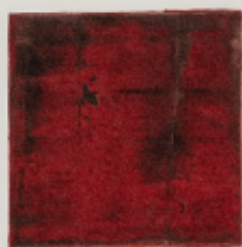
hij verstild in het atelier opgaat in zijn werk. Dan verrijgt de innerlijke wereld zich met de buitenwereld, de binnenwereld komt nu tot uitdrukking als vorm, verf en materie. Zo communiceert een kunstenaar met het publiek. Of ja het wilt of niet, je moet hiernaar geloven om het werk van Klaas Jacob goed te verstaan: de schilder schildert en de toeschouwer neemt achteraf in meer of mindere mate de stemming van de schilder over. Een kunstenaar communiceert nu, eenmaal via zijn werk.

Voor Klaas Jacob was het jaar 2016 een "rood jaar". De kleur rood roept allerlei associaties op. Het is de kleur van liefde en van oorlog. Van vrolijkheid, passie, maar ook van boed en geweld. Voor Klaas Jacob is rood de kleur van het einde van de bloei. De herfstdagen van het leven. De herfstkleuren kondigen de winter aan. Het einde van een seizoen. De keuze voor de kleur rood leent een stemming, de jeugd en de krachtige jaren zijn voorbij. De kunstenaar nadert de 50. De eindigheid van het leven is een thema geworden. Het begrip van eindigheid overtuigt bij Klaas Jacob overigens soms het persoonlijke leven. Zoals bijvoorbeeld een Guernica van Picasso terugblijkt op de chaos en de paniek in de stad na het verwoestende bombardement door de bezetter in 1937 - zo schildert Klaas Jacob zijn reflectie op de huidige tijd. Klaas Jacob bikt niet terug, maar kijkt in het nu. Hij schildert een 'nu' dat op gevoelmatig vlak regelmatig wordt ingegeven door een vooruitblik op de eindigheid van het leven; een voor gevoel dat soms ook gaat over de eindigheid van een periode, een fase, of een tijdperk. Een tijd waarin de diversiteit van het leven en de natuurlijke omgeving door de rigide opmars van technologie worden bedreigd. Met dit beeld voor ogen krijgt de herfst een stemmige, actuele betekenis. Eindigheid is geen theorie; het is voelbaar, aanwijsbaar en zichtbaar in het heden.

Zelfvormigheid van dagen, weken, maanden en jaren

Klaas Jacob brengt in zijn werk iets naar voren wat vrijwel onbenoembaar is. Hij heeft hier als schilder verf en doek voor nodig. Een raamwerk van tijd. Wat we hiervan op het eerste gezicht zien, zijn diverse formaten werkarte dieken gespannen op robuuste latten. De vijf verschillende formaten van de 423 doeken stellen - oplopend in formaat - 366 dagen, 52 weken, 12 maanden, 4 seizoenen en 1 jaar voor. Voor deze serie heeft Klaas Jacob een jaar lang, iedere dag minstens een schilderij moeten maken. Vaak twee. Soms drie. De doeken zijn in diverse lagen beschilderd met een uiterst beperkt, maar consequent palet van rood- en bruininten. Er is duidelijk te zien hoe met de verf is gewerkt; pasteus opgebracht en met kwast en paletteus uitgestreken. De schilderijen hebben geen voorstelling - ze lijken juist iedere associatie met herkenbare figuren te willen vermijden.

Leven en Rood is seriele kunst. De serie wordt immers gekenmerkt door een schikking van gelijkvormige elementen die betekenis krijgen op basis van hun onderlinge relatie. Deze betekenis kan goed worden begrepen als fractaal,

vlak 3.1 (rood op canvas, 30x30 cm)

De krachtige,
gelaagde kleur

vlak 3.1 (rood op canvas, 30x30 cm)

vlak 3.1 (rood op canvas, 30x30 cm)

Even de bodem aantikken

Ik zat een jaar of 8 geweest zijn. Had het mijn eerste zwembadplons gemaakt. Bij ons in het dorp had je nog zo'n openluchtbad. Je kon het vast wel omkleeden met 'm allen in het 'schepenhok', jongs en meisjes gescheiden. Daarna op kleine votten, handdoek om 'm 'tje, op naar het zwembad. Enst nog even door het voetenvadje, dan verlicht afschoten onder de douche. Ik kon me niet herinneren dat ik dat een keer gedaan heb. Zoude van de tijd.

Na het voetenvadje om de trap. Betonnen treden, meters breed. Maar vooral heel erg hoog. Naast de trap de uitgangen van de badmeesters, nog wel hoger. Zij keken uit over wat ik nog niet kon zien. Daarboven was het diepe...

Heer Hinder ja bent, hoe dieper het is. Waarschijnlijk is het gelukkig gegaan. Steeds verder naar beneden. Went diep was het. Onverwilt diep. Tot dat moment. Het moment dat ik nooit meer vergeet. Een harde stotter. De bodem van het diepe.

Mijn hart pompte op volle toeren. Maar de tijd stond stil. Ik ging liggen en draaide me om. Ik was er. Gelukkig worden afgelakt en naar binnen geleerd. Het uitzicht was vaag en traag. De stralen van de hete zomerzon werden gebroken door de diepte van de watermassa die op mij rustte. Om mij heen draaide de wereld gevouwen. Meer dan op de kop, schijn was er met als boven, maar nu in slowmotion. Baantjeskeers zwommen af en aan. Springers vanaf de kant en dan snel weer rust. Rubberballen dreven als eilandjes in de zee met ieder hun eigen banen, klaar om door riviers veroverd te worden. Bommies sloegen in vanaf 'de hoge', waarna een beleidschap weer langzaam veranderde in een naar boven heen in amfibische held.

De bodem aantikken is mogelijk. Ik denk niet dat ik er zonder zou kunnen. Sterker nog, ik zoek het op. Om te onderzoeken, te beleven. Tot mijn jongen begonnen te protesteren, mijn hart sconsouwt. Dan wordt het tijd om al 'boven en amfibisch' voor uit het diepe te gaan.